

Samota / Sám sebou (být)

Ladislav Hejdánek

jedná se o část původního dokumentu:

[2000](#)

- ♦ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 24. 5. 2000
- ♦ philosophical diary – record, Czech, origin: 24. 5. 2000

Samota / Sám sebou (být)

Na *Lyře pragensis* (v pondělí 22.5.) jsem měl říci několik slov o samotě a společenství; téma jsem se dozvěděl až na místě. Odmítl jsem obojí stavět proti sobě, protože obojí nejen souvisí, ale vzájemně se podmiňuje. Když se člověk narodí, není ještě sám sebou, ale musí se sám sebou stávat. Ale aby se mohl sám sebou stát, k tomu nezbytně potřebuje „ty druhé“: teprve přes druhé, za jejich pomoci, ale zároveň také proti nim se musí postavit na vlastní nohy. Člověk tedy není nikdy jen daností a nemůže se sám sebou stát tak, že je si pak „dán“, nýbrž člověk je vždycky sám sobě úkolem, je právě „k sobě“ povolán, je povolán, aby se stal sám sebou. To je ten zásadní, hluboký problém vztahu člověka ke svému vlastnímu poslání, které si nevymýšlí, ale které buď plní nebo neplní, ale které na něho nenakládají „ti druzí“, nýbrž pouze mu pomáhají, aby svému vlastnímu poslání lépe porozuměl a aby se naučil mu nejen rozumět, ale také je plnit, naplňovat. Dnes jsem si přečetl něco z Ricoeura (mám napsat několik osobních slov k Milošovu překladu větší knížky rozhovorů s ním) a teprve poté, co jsem musel formulovat zmíněnou myšlenku, jsem si všiml, jak Ricoeur cituje Jeana Lacroix, že „vědomí není žádnou daností, nýbrž úkolem“. Je mi zcela jasné, že to platí v mnohem větší šíři, než jak to Lacroix formuloval. Sám člověk není daností, nýbrž úkolem. Je zvláštní, že při dřívějším čtení mně to nijak neupoutalo a neoslovilo, ale dnes jsem pro to byl zjevně připravenější. Ricoeur to totiž umístil do kontextu, který míří vlastně jinam, přinejmenším na první pohled. Totéž platí o jeho slovech (která napsal krátce předtím), že jde o to, „abycho nahradili filosofii vědomí filosofií uvědomění“ (s. 18). To zase bez přípravy dost neosloví je třeba to důkladně vyložit. U Descarta je vědomí resp. myšlení něčím neproměnným, „substancí“ (res cogitans). To je nepochybně omyl: vědomí je pouze to, které se děje, které se stává – tedy uvědomění resp. uvědomování.

(Praha, 000524-2.)